

Цетиње, 14. августа

Аустриском министру спољних послова, барону Лексу Еренталу, подарио је аустриски ћесар нашљедну грофовску титулу. Подарујући му ову титулу, ћесар му је упутио својеручно писмо, у коме се ласкаво изражава о његово дојакшоњем раду и заслугама на пољу спољне политике.

Награда за тешки труд!

Анексија Босне и Херцеговине је неоспорна заслуга барона Ерентала. Истина је, да је он у томе имао и јаких и врских помагача, као и моћних савезника. Али и поред тога, његова је лична заслуга што је обављена анексија и што је онако неочекивано изведена.

Тако је барон Ерентал врло лијепо награђен за његов труд и за успјех који је постигао анектирањем Босне и Херцеговине. Онако исто као што ћесар има пуно разлога да буде задовољан радом Еренталовим, исто тако и Ерентал има пуно разлога да буде задовољан овим видним знаком признања. Оно му пада као мелем послије силних напора, којих је имао да би угушио буру негодовања, која су се противу њега била подигла због његове и сувише смјеле и безобзирне спољне политике, којом и он и званични аустриски кругови за сада могу бити веома задовољни.

За сада, велимо, јер ће његов смјели потез у погледу Босне и Херцеговине врло лако донијети и врло рђаве пошљедице.

Колико нам сви знаци говоре, успјех балканске политике Еренталове ни из близа није онакав како се то мисли и како се на први поглед чини. На њега могу гледати ружичастим наочарима аустриски кругови само кратко вријеме.

Анектирањем Босне и Херцеговине Ерентал је почео вратоломну политику, излажући Аустро-Угарску врло великим непријатностима и бацајући на коцку врло много.

Први потез његов испиао је преко сваког очекивања. Босна и Херцеговина присаједињена је Аустро-Угарској, а то су јој, и ако преко воље, прећутно, признале и велике силе. Али рђаве пошљедице, које повлачи овај и сувише смјели покушај, нити ће се моћи, нити се даду тако лако отклонити и загладити.

А ван сваке је сумње да ће анексија Босне и Херцеговине бити од рђавих пошљедица по аустриску монархију. То се већ сада опажа. То најбоље одаје држање тројног споразума и најновије груписање великих сила.

Смјели потез Еренталов изненадио је цио свијет не толико својом суштином колико начином на који је изведен. За то је и сасвим природно што се сада на Аустро-

Угарску и на њену освајачку политику гледа сасвим другаче.

Анексијом Босне и Херцеговине Ерентал је проузрочио то, да је на Аустро-Угарску обратио нарочиту пажњу. Она је уједно одала тајне и скривене циљеве аустриске на Балкану.

Залуду је њој што сада исповиједа, да неће ништа више и да нема никакве освајачке намјере на Балкану.

Анексија Босне и Херцеговине је јасно одала њен смјер, скинула јој маску и открила њене тежње. Може она сада причати шта хоће, може увјеравати цио свијет, да су њени захтјеви скромни и тежње чисте — неће никога бити да јој у то вјерује.

Велике силе сада јасно увиђају и наслућивају о чему се ради. Зато је и настало грозничаво груписање њихово и настојавање да се Аустро-Угарска што више изолише, како би се не само пресјекло даље продирање њено на Балкан, него и да би се учинио крај освајачкој политици њеној.

Да није било анексије Босне и Херцеговине, односи Русије, Француске и Енглеске не би били ни из близа овакви какви су сада. Још мање би се радило на придобивању Турске и Италије. Ни састанак у Каусу и Ревалу не би био од великог значаја.

Према томе Аустро-Угарска колико има разлога да буду задовољна исходом анексије, исто тако има разлога да се прибојава рђавих пошљедица, које ће, неминовно, наступити и учинити, да ће скупо платити тренутни успјех вратоломне политике Еренталове. „За један часак радости хиљаду дана жалости“.

Може барон, сада гроф Ерентал, да се својим побједничким трофејима наслађује, може на лаворикама безбрижно да се одмара и са њиме Аустро-Угарска својим успјесима да се размеће. Све ће то бити кратка вијека. Имаће кад да то скупо плаћа. Груписање и акција тројног споразума нам наговјештава, да није далеко вријеме када ће до тога разрачунавања доћи.

Тада ће гроф Ерентал, а са њиме и Аустро-Угарска увидјети, да је то била Пирова побједа.

## Чеси и Нијемци

Нема ни једне државе на свијету, у којој је толика крвна завада и мржња као што је то међу народностима у Аустро-Угарској. Нијемци не могу да гледају очима ни једну народност у монархији; Мађари, који осјећају ову мржњу Нијемаца, бјесне противу других народности, а све друге народности гледају попријекло и на Нијемце и на Мађаре.

Али као да је највећа мржња између Чеха и Нијемаца.

Чеси су јак, културни и врло напредан народ. Напредују у свима

правцима и жилавошћу својом јасно показују, да су народ од будућности.

Нијемци то осјећају и хтјели би, да напредне Чехе спутају и да их угњетавају толико, да се не могу показати живи, онако исто као што то чине према другим народностима.

У односима према Нијемцима Чеси немају великих претензија. Траже да им се призна самостална краљевина и да се ћесар крунише за чешког краља онако исто као што се крунисао за угарског, а да у краљевини буде службени чешки језик, а не њемачки.

Нијемци не само што им неће да им изађу на сусријет и да им признају та најсветија права, него их непрекидно угњетавају и насилним путем би хтјели да постигну германизацију Чеха.

Због тога су се односи међу њима толико заоштрили да су постали несношљиви. Судари су међу њима учестали и у пошљедње вријеме не прође дан, а да међу њима не дође до крвавих сукоба.

Сада је између њих поведена отворена борба, чији се свршетак у напријед не зна.

Огорчени терорисањем Чеха у доњој Аустрији, а нарочито у Бечу, Чеси су се ријешили да противу Нијемаца поведу одсудну борбу. Објавили су бечкој роби бојкот. Као веле: кад не могу Чеси у Бечу слободно да живе, не дамо ни ми да Беч од Чеха живи. Исто онако као што је било са законодавним тијелом. Нијемци су затворили чешки сабор, а Чеси су им одвратили тиме што су онемогућили рад бечког парламента.

Да та борба никаком добру не води и да служи само на штету земље, јасно је. То увиђају и званични кругови; увиђа и сам ћесар. Зато се и лично он на посао дао, да се несугласице између Чеха и Нијемаца изгледе.

„Али — што рекао чешки пјесник Јан Неруда — залуду: прегршт воде донио сам у маленом суду“. Чеси се неће да задовољавају лијепим ријечима и мрвицама са бечкога стола. Они тражи или да се сви њихови захтјеви уваже, или попустити неће. Борба ће се наставити!

Држање Нијемаца према народностима је у опште смијешно. Они су у врло великој мањини. Шака јада! Па и према Словенима су у мањини! Док на стотину становника дођу 70 Словена, једва је 30 Нијемаца. То је готово једна трећина од броја Словена. Нијемци су до сада могли просперирати једино захваљујући попустљивости народности. А шта значи кад се оне групују, најбоље се огледало приликом опструкције у парламенту.

Да Словени немају више воље да вуку на своју рођену штету Нијемце из блата показала је конференција представника свију странака заступљених у парламенту. Ријешење Словенске Уније је и сувише јасно: „Словенски савез рјешава да ће остати на становишту потпуне противности према садањем владајућем систему“ и: „Словенска Унија најодлучније осуђује прогањање словенских племеника у доњој и горњој Аустрији и позива владу, да заштити словенску мањину од ових нечувених насиља“.

Не треба далеко, па да се дође до чистине.

Аустрија стоји на раскршћу. Она нема много да бира. Дошло је оно: или — или.

Или ће са свим огрезнути у апсолутизам и силом војевати или поћи путем препорода.

Средине нема!

## Ж. Миладиновић ослобођен

Када је била подигнута бјесомучна хајка у цијелој аустро-угарској монархији противу Срба, немилостиво се на одговорност узимао, окривљавао, прогонио и затварао сваки истакнутији Србин. А све уз поклич за велеиздају! Та чаша горчине није могла мимонћи ни радикалног првака у Војводини, др. Жарка Миладиновића, адвоката из Руме. Као и остале и њега су оптужили за велеиздају, али докле су остале предали грађанском суду, дотле је он потпао војном суду пошто није био обичан бунтовник.

Као на истакнутог Србина власти су биле бациле и на њега око, али пошто му нијесу могле пронаћи кривицу, то је он био међу пошљедњима који је окривљен и затворен.

Он је требао на велеиздајничкој расправи да буде бранитељ оптужених Срба, али га је предсједник суда искључио из реда бранитеља, наговјештавајући, да се и противу њега води истрага.

И око половине мјесеца марта он је стављен у притвор, а затим предат војном суду.

Он је оптужен био, да је лиферовао оружје за устанак у Босну, да је врбовао добровољце за српску војску и да је у своме дому окупљао бунтовнике и српске пропагаторе.

Неколико мјесеци вођена је истрага по његовој кривици, испитано је око седамдесет свједока, али се његова кривица није могла утврдити, и поред тога што су намјештени лажни свједоци читаве приче причали о „велеиздајничком“ раду његовом, измишљајући све, да би га само оптеретили.

Прошлог четвртка је била у Петроварадину главна расправа противу њега пред војним судом, те је том приликом донесена одлука, да се Миладиновић ослободи одговорности, пошто се његова кривица није могла доказати, те је пуштен на слободу.

Ослобођење његово произвело је силну сензацију у толико прије што се многи, који су окривљени за много мање кривце, још малтретирају и даве пред загребачким судом!

## Руско-талијански савез

Кад пођу кола низа страну, тада их нико не заустави. Кад некога почну да сналазе недаће, никада им краја.

У томе се стању налази њемачка штампа. Што год више бјесни, што год више пјенуши и увија, све је више недаће бију, да не може главе подигнути. Нарочито се окомила на Русију и већ нема довољно ријечи којима би је обасула због пошљедњих догађаја.

Како ће јој тек сада бити кад допре до њих глас талијанских листова!

Талијански листови са великим задовољством доносе вијести о наглом обргу, који предстоји талијанској спољној политици.

По тим вијестима Италија ће се оцјепити од тројног савеза и пријећи тројном савезу.

Између Италије и Русије приведени су преговори крају, по којима се има склопити између Русије и Италије споразум у погледу балканских питања.

Састанак руског цара и талијанског краља има за задатак, да те преговоре оснажи како би споразум постао свршен чин.

До да ли се томе, да је учињено све да се и Турска придобије за тројни споразум и да се с правом може очекивати, да ће се Турска приближити споразуму, излази, да ће Аустро-Угарска остати потпуно усамљена и да ће њеној освајачкој политици на Балкану сасвим одзвонити.

Какву ће тек сада лићи грају њемачка штампа кад за овај најновији уд. р. сазна!

## Мађари увијек исти!

Борба, која се води између Беча и Пеште, ни мало Мађаре није опаметила. И ако је врло јасно, да у тој борби Мађари морају подлећи само зато што су потпуно усамљени, опет они никако неће да се дозову памети и да се приближе народностима у Угарској. Они остају још једнако исти. У колико налазе отпора у Бечу и у колико више њихови захтјеви у погледу културно-економског развоја страдају, у толико је њихова нетрпељивост према народностима већа и у толико су према њима грубљи.

Особито се у прогањању народности издваја министар просвете гроф Апоњи. Он се свима силама дао на мађаризацију народности.

Под његовим утицајем пештански сабор је донио закон о школама, по коме је у државним школама обавезна настава на мађарском језику, а по аутономним, приватним и црквеним школама обавезан је мађарски језик. На тај начин сви учитељи у српским, румунским и др. школама морају знати мађарски, а они који не знају не могу бити више учитељи. Зато је сада издао наређење свима управима народних школа, да отпусте све учитеље који не знају мађарски и да набаве учитеље који мађарски знају. Управе то пијесу хтјеле да учине, него су досадање учитеље упутиле на учење мађарског језика.

Како је Апоњи својим расписом хтио да истисне из школе све досадање народносне учитеље и да их замијени Мађарима, то му ријешене управа школа ни мало у вољи није било, те је сада стао да гони саме учитеље и вјероучитеље, стављајући их под дисциплинску истрагу, тобоже што слабо уче мађарски језик.

Овај смјер је и сувише провидан. Иде се на то, да се пошто пото натјерају народносне школе, да узму за учитеље Мађаре. Разумије се, кад Мађари постану учитељи и по овим школама, онда ће и по њима развијати мађаризацију и потискивати народну свијест, васпитајући дјецу у мађарском духу.

То су увидјеле и саме школске управе и како никако не могу да дозволе, да им се дјеца одржавају, то су предузели кораке, да ову напаст од себе одбију. Не успију ли у томе, ријешене су да привремено школе затворе и да сачекају док њихови учитељи не науче мађарски.

Па и поред свега овог вандализма Мађари ипак имају образа, да се пред страним свијетом размећу и да се гетварају као културан народ!

Њима је сада у власти да раде са народима у Угарској како год им се свиди, али „свака сила за времена, а невоља редом иде“. Неће дуго требати када ће се баш ово најљуће осветити Мађарима, те ће се љуто кајати. Само се бојимо да то не буде доцкан.

## ХРОНИКА

Издајничка радња „Штампе“ — „Хоће ли на Цетиње?“ — То им је у крви!

Издајничка радња „Штампе“. Биоградски лист „Штампа“ била је прва која је отворила ону одвратну кампању против Црне Горе. Најодвратнији и најнеуљуднији напади налазили су мјеста у

станицама тога листа. Она је измишљала највеће гадости противу Црне Горе и систематски радила, да нашу земљу унизи и да је дискредитије. За свакога честитог човјека још тада је било јасно, да тај лист то ради по нарочитом плану и у задњој намјери. „Штампа“ је била у туђинској служби. То су тек сада увидјели и биоградски листови. Несрпско и издајничко држање њено у пошљедње вријеме било је тако отворено, да је већ свако могао увидјети, да тај, на жалост српски, лист служи безобзирно туђину. Ко се не сјећа њеног држања приликом познате афере у барутани Обилићеву, када је, и ако се Србија налазила на прагу рата, дизала силну галаму како је српски барут састављен од — изметина марве! Ко се не сјећа њеног држања у шпијунској афери Милера и другова, када је нарочито открила рад полиције, само да би спасла аустријске шпијоне, јер је са њима у вези био и сам брат власника „Штампе“! Ко се не сјећа... али ко би све наређао одвратно измеђарење тога проданог и несрпског листа! Па и поред тога, она још ни сада не мирује. Запрегнута у туђински јарам она се сада сва заложила да осујети и нови зајам Србије. Изврћући факта и служећи се најпрљавијим средствима, она је толико далеко отишла, да је постала туђинско оруђе, којим се војевало противу Србије. То сада открива биоградска „Самоуправа“ објелављујући је као бестидну издајницу, јер је, послјије свега, свакоме постало јасно, да она служи туђинским интересима. И ако доцкан, ми смо ипак задовољни што је и биоградска штампа прогледала и видјела какав је ово жалосни лист. Требало је и толико времена и толико очигледних примјера, па да се увјери, да је то продани лист, који туђинским интересима служи. Нека би Бог дао, да од сада поштени српски листови буду обазривији и нека се овим горким искуством користе и не наседају тако лако општим нашим непријатељима. Када је „Штампа“ писала највеће одвратности противу Црне Горе било је, на жалост, српских листова, који су то прихваћали и наседали јој и не сањајући колики гријех чине онтој српској ствари. Сада, разумије се, то неће чинити, али је ипак добро бити на опрезу, да се не нађе „Штампа“ у другом издању!

„Хоће ли на Цетиње?“ Сплетско „Наше Јединство“ доноси: „Г. проф. Масарик је, чујемо, на југу, па ће у Котор. Хоће ли на Цетиње? Имао би, ако му је до истине, да се извјести је ли све оно што говори и пише истина или клевета. Као што је... Хоће ли на Цетиње? Неће! А неће баш зато што врло добро зна, да би се имао овамо да извјести о правном стању ствари. Својим досадашњим радом он је до сада и сувише дао јасно доказа, да му није до истине, па зато и бјега од ње, а бјегајући од ње, разумије се, бјега и од Цетиња. Та кад би радио он онако како треба, не би био онј који је. Све је то с рачуном!

То им је у крви! Аустријски званични органи у пошљедње вријеме страшно су постали заборавни, расијани и — без компаса. Лутају тамо и овамо, врзају се око граница, па се тек одједном по који обрне на — српском земљишту. За чудо што их оно надприродно привлачи као да је магнетизовано или као да су они,

чим се крај српске границе нађу, хипно-тисани! Када их ухвате српске страже и питају, они се као трзају из бунила и онда се са свим „наивно“ ишчуђавају и извињавају како су залутали и, можда, нехотице прекорачили границу. Тако је на граници према Србији, гдје заузму читава аде и сатру усјева, тако и према Црној Гори. Тако су ових дана испод Ловћена на нашем земљишту ухаћена двојица Аустријанаца, који се легитимираше као шумарски асистент и другар. Наша стража их је разоружала — имали су двоцијевке и револвере — и ухаћила, а пошто је о њима дошло обавијештење, пуштени су по заповијести наших надлежних власти и испраћени преко границе с препоруком да у будуће ни они нити ко други не „залута“. Али то њима није мало. Сада се из Котора јавља о томе случају листовима и онда се, између осталог, вели како су та двојица ишли службеним послом да прегледају границу, „коју су можда нехотице прекорачили.“ А то је већ и сувише! Зашта су и камо ишли не знамо, као што не знамо баш тачно, да ли су и нехотице пријешли границу, али је тачно и утврђено то, да они нијесу „можда“ пријешли границу, него су је збиља пријешли и то не за стопу или двије, метар или два, него су знатно у њу ушли. То је утврђено! А све да су и нехотице то учинили жалосни је то шумар и другар, који не знају ни докле досеже шума, која им је на чување дата, а још жалоснији њихови заштитници, који би хтјели да сумњиче у опште нас произвољним „можда“ као да се не зна и да није утврђено да су ухаћени преко наше границе. Како би грајали они да је то учинио ко од нас!

## Вијести из Цариграда

— нарочити извјештај —

Цариград, 7. августа

Парламент у Цариграду још једнако је на окупу. Свршава прешне послове, а ових дана је коначно усвојен државни буџет. Расходи за ову годину износе 3,052,831.172 гроша. Приходи износе 2,507,896.200 гроша. Буџет је прошао и кроз сенат и Султан га је већ санкционисао.

Исто тако изгласан је и закон о државном буџету, те ће се и сједнице парламента у овом засједану за који дан закључити.

За дочек руског цара и Васељенска Патријаршија предузела је да изради нарочити програм. Св. Синод се бави сада о томе на који ће се начин цар дочекати, да ли по старом византинском церемонијалу или без овога. Од како је Цариград покренуо ово ће бити први случај да у Патријаршију дође православни цар, који је покровитељ православне цркве византинских императора.

Иницијативом новог министра унутрашњих дела, Талаг бега, у Цариграду ће се основати новинарско удружење, коме ће задатак бити, да припомаже утврђивању уставности и уједињењу народа у царевини. У ту сврху изабран је привремени одбор, који ће саставити нацрт правила.

На 5. ов. м. навршило се 55 година од смрти великог пољског pjesника Адама Мицкијевића. Као велики борац за слободу, он је у пошљедње вријеме живио у изгнанству, те је пошљедње дане своје провео у Цариграду, гдје је и умро. За вријеме кримског рата он је био организовао пољску легију од емиграната. Из пажње према великоме pjesнику, комитет „Уједињење и Напредак“ приковао је табу са именом pjesничковим на кућу, у којој је он живио и умро, а пољска колонија му је приредила свечан помен.

Критско питање и држање Грчке је у цијелој царевини изазвало силно огорчење и узрујаност. На све се стране држе митинзи и доноси се одлука, да се ни у ком случају не попусти, ма се и до рата дошло. Противу грчке робе поведен је бојкот и он све веће размјере узима.

Под новим стањем прилике Срба у царевини нијесу се ни мало промијениле. Ако није стање горе, боље није. Срби ни мало не осјећају благодати новог стања. Они су још у занећку, и на нишану, те их тлаче, угњетавају, убијају и сатиру.

Опште је увјерење, да због овог носи одговорност главни одбор српске организације, који је прихватио од народа мандат, али ништа не ради. Српска организација постоји само на папиру и до сада није ништа учинила за српски народ, као год што је била и врло слаба акција српских посланика у парламенту.

## Српство

Глумачка школа. У Биограду ће Народно Позориште отворити глумачку школу, којој ће бити задатак, да васпитава и подиже глумачки подмладак. У томе правцу чињени су покушаји и прије десетак година, али безуспјешно.

„Мусават“ у Сарајеву. Орган босанско-херцеговачких Муслимана „Мусават“, који је до сада излазио у Мостару, биће на јесен пренесен у Сарајево. Ово је учињено зато, да би лист имао јачег утицаја на Муслимане и да би могао, излазећи у центру, боље вршити своју дужност.

Удружење омладине. У Србији је покренута акција, да се у свима већим мјестима трговачка и занатлишка омладина удружи и почне заједнички рад. Зар се то не би и код нас могло постићи? Прво треба просвјетити и стручно усавршити омладину, па им тек онда давати ноте и тамбуре у руке!

Српска читаоница у Трсту. Међу Србима у Трсту ради се на томе, да се отвори српска читаоница. Правила за ову читаоницу су већ израђена, те су преда-та властима на одобрење, те ће тако и тршћански Срби доћи до своје читаонице. Као што се зна, у Трсту има знатан број Срба, од којих је већи број врло имућан. Некада је српска општина цвјетала и Срби толико агилни били, да се о њима са поносом говорило. Зато нас и радује ова најновија акција њихова и улијева нам наде, да ће се Срби у Трсту пренути из мртвила и постати опет оно што су њихови стари били.

## ПОДЛИСТАК

### Идеје водиље у француској револуцији

Emile Faquet

— превео К. М. Костић —

Занета једне од најсрећнијих и најкориснијих идеја, биле су идеје, које су управљале духовима за вријеме епохе револуцијске, и које су, предата преко ње будућим генерацијама, створиле оно што се може назвати духом демократским кроз цио XIX вијек.

Ове се идеје свде само на једну. Али и од ове једне идеје полазе многе друге као пошљеднице више логичне и све скупа чине систем који се сматра као велика важност огромног ауторитета за велики број духова. Та једина идеја, од које су оне друге за вријеме револуције само фазе и природне пошљеднице, јесте идеја једнакости. Cahier des doléances!) од 1789. свједочи да је огромна већина француског народа у 1789. захтјевала законодавне и административне реформе, тражила је закон, који би био много одређенији, брзу правду и неупрегнуту, порезу боље подијељену, смањену и скупијену пачином мало блажим, укидањем пошљедњих феудалних права и увидањем унутрашњих царица. Једном ријечи, пародом од 1789. го-

!) То су упуства која су бирачи дали својим представницима за скупштингу државних сталеса од 1789. и у њима су исказали своје жеље.

дине рђаво су управљали и он је просто тражио боље стање. Што је народ 1800. г. прихватио тако лако консуетво, а 1804. г. царство, то је с тога што је у ствари добио оно што је тражио 1789. Али под јасним идејама, које се објашњавају тачним и непосредним захтјевима, крије се увијек једна нејасна — потајна идеја, која се не изражава одмах, али која се мало по мало рашири-шћава у току догађаја и када ови постају силнији, помажу да се она појави и да се стави на дневни ред. Под оваквим непосредним захтјевима и под хитном потребом, да се боље управља, скривала се и кретала нејасно друга, много дубља идеја, која није тражила непосредно задовољење и која је била тако јака као очито зло, које је јасно шцуптало: када се нама управља рђаво значи, да има људи који имају све и малих који немају ничега — и обратно, доказ да рђаво управљају нама јесте тај, што је све за великаше а за мале ништа; а та идеја, била је идеја једнакости, врло снажна и ако још у зачетку.

Кад се каже да ја народ био жељан једнакости, значи, да ју је он и прије имао под видом познатог феномена ирацих изпу-ћавања (незнатна апшења), која су била не-сноснија и од анулативничког угњетавања. Ово се односи на цио XVIII вијек и цио XVII вијека:

Да, тачно је казао Шатобријан, »да је револуција била створена, кад је планула«, и »да народ под маском калуђера прибијегао је у манастире (и у свијетовне попове) и управљао је друштвом религијским осјећањима; народ под маском порезника и бан-кара прибијегао је у финансију и управљао је друштвом златом; народ у, виду чинов-ника отишао је у трибуне и управљао је друштвом законима« и »да велика францу-ска краљевина, аристократска по својим стран-кама и провинцијама била је демократска у цијели, под управом својега краља, с којим је до тада био у дивној слози«.

Ништа није тачније него то, да народ који је имао једнакост, хтио је имати савршено; и имајући је релативно, жељно је имати потпуно, и имајући оно што је жељно, тражио је нешто више.

Неће се погрјешити ако се каже, да су ове ствари занета из периоде Луја XIV. Али не треба заборавити да је влада Луја XIV била регресија аристократска и повратак аристо-кратије.

Дакле имамо с једне стране потајно осва-јање једнакости, и мали размак времена, који раставља од дана када ће се ова жеља привести удјелу; с друге стране изненадна про-мјена овог прогреса и пове смањење, које до-лазе испред њега, и које дају тој жељи по-шљедњи удар и претворе је у жудњу, а та жудња једнакости побудила се више код оних

који су је давно задовољили. И она идеја, која је у току разних догађаја понижавала и саму жудњу моћ онако гдје је закончена била сваке увреде, која је понижавала кра-љеве у Бастиљу, на путу за Версаљ, у Па-ризу, у Елансејским пољима, у Хотел де Лиљ, створила се у духовима једнога народа гдје нема подчињености, нити надмоћности; ми видјело како та идеја расте непрестано, док није овладала и помрачала и прете идеје, бољег закона и администрације и постала идеја водиља, као принципи који одушевљава духове и њима управља.

И без сваке је сумње, да је она идеја ство-рала доцније консуетат и царство и Францу-ска опет је била у духу Cahier-a од 1789 године. Да! Ова идеја једнакости задовољена је консуетвом и царством у толико, што је сваки грађанин могао постати чиновником, а нарочито тиме, што сви једнога занатлије могао бити генерал Француске, давао је овој жудњи једнакости очевитну и праву храну. И нашошкету страхан пред у законима, суд-ству, администрацији за вријеме Директорије повратно је практичним идејама царје од 1789 год. нову снагу а у недостатку општег реда, нову начелу, којим се консуетво и царство умјели користити.

Ова идеја има двије стране по природи и квалитету духова, који су је усвојили. Код једних је будила осјећај зависти, код другог осјећај правде. Прва је најнесноснија, али

## Словенство

**Распуштање хрватског сабора.** Како барон Раух у хрватском сабору нема већине, то он сједиште сабора никако не сазиња, а сад се најзад ријешило да сабор распусти и да на јесен распише нове изборе. Он мисли да ће моћи за себе од чиновничког апарата да створи већину, те ће тога ради и образовати уставну странку, која би му, заједно са Франковом, била десна рука у сабору. Али ако се у рачуну превари, па на изборима пропадне!

**Управитељ хрватске гимназије.** Досадањи управитељ хрватске гимназије у Осијеку пензионисан је и на његово мјесто намјеравају да поставе Нијемца Пашера. Али како Пашер не зна језика, а при томе је славнофоб, то је професорски збор устао противу овога наименовања претекли бојкотом.

**Борба око заставе.** Приликом прославе Ђесарева рођендана у Хрватској и Славонији су на зградама истакнуте биле и српске и хрватске заставе. У Глини у Двору су власти наредиле, да се српске заставе скину, а ништа није боље било ни са хрватским. Њу су Мађари у Осијеку испљували, а у Митровици је полили мастилом.

## Поглед по свијету

### Шпанско-кабилски рат

У пошљедње вријеме није било никаквих вјести из Шпаније. Нити се знало шта је са побуњеницима анархистима, нити са Кабилима. Сада стижу вјести које објашњавају ову паузу. На бојном се пољу било за неко вријеме заћутало, јер је сукоб шпанско-кабилски изненада узео са свим нов обрета. Шпанија је увидјела била, да је насјела и да се неће тако лако извући из незгоданог положаја, у који је упала својом непромишљеношћу. Да не би тражила своју војску узалудно и да не би свој положај погоршавала, она се обратила за посредовање. Како из Феда јављају, марокански султан је упутио Кабилима изасланство, заповиједајући им, да брзбу са Шпанцима обуставе, а уједно је о томе и Шпанце обавијестио како не би изазивали Кабиле, док султанова војска не дође, пошто се султан подухватио да сам устанак Кабила угуши.

### Укидање контроле у Маџедонији

Представници великих сила у Цариграду извјестили су Порту, да су велике силе ријешиле да се међународна финансиска контрола у Маџедонији укине. Порта је ову одлуку радосно прихватила, те је изјавила готовост, да прими досадање чланове контроле у државну службу ради реорганизације државних финансија.

### Нова велезиданска завјера

У Трсту је почела расправа противу двадесет и четири Талијана, Мазинијанаца, међу којима су и двије госпође, због увреде Ђесара, тајних састанка и ради демонстрација противу Аустрије.

### Критско питање

Између Грчке и Турске још су заоштрени односи због питања Крита. Посредовање сила није ни мала успјело. На-

против, пошљедња нота заштитница Крита изазвала је силно негодовање у Турској. Нота великих сила истакла је како Турска нема никакву права да се обраћа сама на Грчку и да са њоме преговара о Криту, него да о томе има само да се споразумијева са заштитницама. Ту се Турској још даје на знање, да заштитне власти неће дозволити никакав покрет турске флоте у критским водама и да ће се одупријети свему што би мир пореметило, а буде ли Турска прогласила Грчку рат, оне су ту, да ријеше критско питање на рачун Турске. Зато Турској препоручују да буде мирна и да не угрожава миру, што Турска мора и послушати.

### У Персији опет буна

Као што јављају петроградски листови, у Персији је још једнако стање критично. Многи градови неће никако да признаду ново стање, те су на прагу нове буне и нереди, које највише подгријева Салар ед Даулах, брат збаченог шаха, који би желио да се погне на пријесто. Као што је пуковник Љаков изјавио, ситуацији је сада много опаснија него раније и неће много требати да дође до крвопролића.

### Аустриски маневри у Моравској

Велики маневри аустриске војске држаће се на јесен у Моравској у околини В. Месерича, на којима ће присуствовати осим Ђесара и њемачки цар Вилем као гост. За дочек Ђесара чине се у Месеричу нарочите припреме, те је ријешено, да се он поздравни на чешком језику и да се и Ђесару и цару приреди дочек који ће имати словенски карактер. То је толико Нијемце огорчило, да се сумња да ће у опште и бити свечаног дочека, него ће се забранити.

## Правила за купање

Кад настану врућине, човек и нехотиче тражи поток, буч, вир, ријеку, језеро или море, да се окупа. Спере зној са себе и расхлади се, па то га и освјежи и оснажи.

Још веће користи имаће од хладне а отворене воде, ако зна пливати.

С тога и љекари препоручују купање и пливање — не само здравим људима, него и многим болесницима. Забраниће их само онима, који имају ману у срцу, заптивање у срцама, запаљење бубрега, падавицу или грњење.

Али „и вода има зубе“. Купањем и пливањем може човек и себи наудити, ако се у томе не би држао неког реда и неке мјере. Запамти, дакле, ово неколико правила, па ћеш се од многих опасности сачувати:

1. У хладној отвореној води почни се купати — не по календару и обичају, него по времену — т. ј. кад доста отопи. Ко се на то не обазире, него већ о Ђурђевоу почне, па до „мркле јесени издржи“, тај обично ријетко кад добро прође — и ако се „на то навикне“.

2. Гдје има нарочитих купаоница, као по већим мјестима крај воде, купај се само у купаоници. А гдје их нема, тражи чисто, згодно и поуздано мјесто.

3. Мјесто за купање треба да је (од вјетра и наноса) заклоњено и хладовно

али не сасвим усамљено, да нигдје надалеко живе душе нема. Пази и на то, да се гдјегд у близини не слива какав канал са нечистоћом, да није глибаво или у жбуњу и шикари зарасло. Клони се и брзака и одсјека.

4. Вода на том мјесту нека је бистра, а корито чисто (пијесак или шљунак).

5. Најбоље прија купање у води, која је умјерено хладна — дакле од 17—25° Ц., или од 13—20° Р. Хладнију воду не подносе многи. Нарочито је не подносе дјеца и стари људи, па онда и бледуњање и мршаве особе. Топлија опет нерасхлади и не освјежи тијело.

6. Не купај се ни љети на хладном вјетру или на хладној киши.

7. Не купај се ни прије изласка, ни после изласка сунца.

8. Не купај се пуна желуца, него тек три сахата после оброка.

9. Не купај се напит, неспаван, раздражен, преморен и уклаћен.

10. Не купај се кад имаш кихавицу, тробољу, пролив, главобољу или несвјестицу.

11. Ко у хладној води одмах сав као куван рак поцрвени па и пренемогне, нека се чува купања.

12. Исто тако нека се штеде и оне особе, које се после купања дуго не могу да загрјују.

13. Здраве, пунокрвне и једре особе могу се сваки дан купати. То је за свакога довољно, а чешће купање може шкодити.

14. Кржљавој, слабуњавој, блиједој и мршавој дјеци доста је, ако се двапут у недељи или сваки други дан окупају.

15. Кад пођеш на купање, тражи увјек друштва, да нијеси сам. Много је веселије, а друг ти се може и у невољи наћи.

16. Успут до самога мјеста гдје ћеш се купати не хитај, да се не ознојиш (запотиш) и не задувааш.

17. Свлачи се полако — управо с прекидима. Кад си већ до кошуље, причекај да се још мало на ваздуху расхладиш. Ако ти је и кошуља влажна, скини и њу, па се огрни сувим огртачем или остани макар и го.

18. И здраво уво ваља од воде чувати а болесно још више. С тога је добро, да пред купање затиснеш уши чврстим чепом од памука („вате“).

19. Кад је „сунце јако“, а нема хладовине, покри главу (сламњим) шеширом широког обода. Женске са бујном и дугачком косом морају је тако склонити, да се не укваси.

20. Немој се најприје дуго „брчкасти“ и тобоже постепено расхлађивати, него одважно ући одмах цијелим тијелом у воду.

21. Не скачи с великих висина. Ако скачеш, пази, да ти вода не шине и не запљусне уво.

22. Докле си год у води, пливај или се иначе живо крећи. Трљај се, плускај се, корачај и скачи... само не стој мирно.

23. Можеш и главу загњуравати (ронити). — Само не остај дуго под водом.

24. Док си загњуран, држи очи затворене, а уши пргом затисни, ако их нијеси већ памуком зачепио.

25. Чувај се, да ти вода не уђе у уста. Отворене воде нијесу увјек чисте, па би се тако могао заразити.

26. Не излази из воде за вријеме купања. Ко час у воду скочи, а час напо-

ље изађе, да се сунча, неће му купање много помоћи.

27. Остани у води неколико минута — највише четврт сахата. На то нека нарочито пазе мршава, штркљава и бледуњава дјеца. Само дебеле и пунокрвне особе могу се и дуже купати.

28. Што хладнија вода, то краће купање. То правило вриједи свугдје, а нарочито за купање у мору. Зато Енглези и веле: „three dips out!“ („Три пут се загнури, па напоље“).

29. У мору или у плаховитој ријечи нека те бију таласи по леђима а не по грудима.

30. Чим осјетиш језу или дрхтање; чим ти усна помодре; знај да си се већ сувише купао. Ко зубима цвокоће и као „шљива помодри“, па још у води остане или се на сунцу грије, да се може понова у воду вратити, том купање јачачно неће помоћи, ако му не буде шкодило.

31. Кад из воде изађеш, избриши се и истрљај се по цијелој тијелу, да ти кожа поцрвени и да се добро осуши. Нарочито бриши главу, да коса не остане влажна.

32. При облачењу не оклевај, а чим се обучеш, прошетај се или прогимнастиши. Тек кад ти се тијело толико загрји, да су ти и руке и нос и уши топли, смијеш сјести, да се одмориш и чиме прихватиш ако си од „воде огладнио или ожеднио“.

33. Ко иза купања јако огладнио или лако заспи, знак је, да му је купање доиста и пријало. А ко је и после купања тежак, нерасположен и раздражен; кога дуго језа пролази или му „глава дрми“: тај се купањем није помогао.

Др. Ј.

## ПРИВРЕДА

**Како је у Далмацији.** Спљетско „*Naše Jedinство*“ доноси ове извештаје о привредном стању у Далмацији: „Ни једне године није било више рибе као ове, управо да се не зна шта ће се с њоме чинити. Надаसे има локарара, врнута и срђела; јуче су се врнути продавали по 6 новчића килограм, а срђеле по 3 нов. кгр., што пак кашње нијесу могли продати, дјелили су сиромасима. И осталој финијој риби цијена је умјерена. Немају више посуђа, у што би могли срђеле солити.“

Овогодишњи рад у пољу је сасвим доброг изгледа. Маслине су се добро указале, и за стално ће добро изабити, особито у дубровачкој околини. То је врло потребно, јер ето има пет-шест година, да је маслина сасвим слабо родила, а лањске године није било ни за опазити је, и стога је овог пута маслиновому знатно поскочила цијена: К 1 20 и К 1 10 литар, и то слабе врсти. Из Конавала јављају као и из Ријеке Дубровачке, да је ове године лоза родила као рјетко када: управо тако да се у Конавлима боје шта ће са вином чинити, јер га неће имати у што лијевати, те ради ниске му цијене да се не исплати око лозе радити. Још у конадама у Конавлима има доста лањског црна вина и лозоваче, и ако су га ипак ове године велику количину продали војсци, која је по Конавлима била намјештена због бојазни сукоба са Србијом. И сада се може добити лањског вина добре врсте по 5 и 6 новч. литар.

и најмање опасна, друга је најпривиднија, најплеменитија, али најопаснија и најстрашнија. Кад је идеја једнакости у облику зависти, она је у стању да уступа. Она слаби, малакшава. Осим тога она је у том облику увјек и егзистирала. У старом вијеку била је исто тако позната, као и у модерном. Заста она има рђавих пошљедња, али може имати и много доброга у себи. Највише стоји завист код онога који је само један степен изнад себе самог и кад у том случају не мисли много прецизно, да зависти онима, који стоје изнад њега, а још мање се стара да их претекне и напошљетку не противи се њима, што би било наметно наћи средстава уништити такво биће.

Идеја једнакости у облику истинита правде јесте, без сумње, много више племенитија, али је и много опаснија, јер она својим карактером постаје општа, не губивши ни мало од своје снаге. Кад ова идеја завлада човјеком — због тога што један стоји више а други ниже — она се бори тада не само против друштва, него и против саме природе. Она не само што не трпа богаташе и сиромаше, племиће и плебејце, и т. д., него се још и срди што има људи сиљних и слабих, интелигентних и неинтелигентних, људи који боље успјевају и који ипакко и не напредују и т. д. Она такође не воли ни правду, а то је сасвим тачно, јер социјалне неправде нијесу ништа према неправдама Божијим.

Револуционари, пак, уврћеним у својим идејама једнакости, више од природне неједнакости него ли од социјалне, почели се истих одржати, нагоном мало дјетињеским који учини да се вјерује, да се може учинити оно што је утврђено да не постоји.

«Сви су људи једнаки по природи и пред законом». Ове су ријечи написане у Декларацији права човјечјих<sup>1)</sup>. А то «да су сви људи једнаки по природи» јесте једна добра шала. Али ова парадоксна тврђења брзо су напуштена, јер се је увидјело да је природа створила људе неједнаке.

Овај двоструки облик једнакости добро је уочио Декарт, који је поставио разлику између зависти и правде: «Оно што се назива зависту јесте један порок, који се налази у покрарености природе, која чини да извесан број људи гријеше тиме што желе да буду у реду других људи. То је једна врста жалости помијешане са мржњом, која постује у моменту када неки наилазе на добро, које није заслужио: а то је стога што људи не мисле разложно, да то долази срећом, јер они који су наметни и јаки духом и тијелом, прије су достојни тога, него ли да су то добили од Бога. Али кад срећа даје некоме добра, која је с правом заслужио, онда се буди завист код нас, зато што жудећи правду, на-

<sup>1)</sup> Декларацију права објавила је установителна скупштина у октобру 1789. г. на приједлог Лафаетов.

смо задовољни тиме што је она једнака при подјели тих добара, ма да је добро за које се завиди исте природе са другим, које, може бити, у рукама завидљивца да се претвара у зло: то изгледа као нека дужност у вежбању, када је неко жељан добра, која је лишен, док га други имају, ма да га нијесу ни заедажили, а то даје силну страст, која се не да извинити, нарочито с тога што мржња која се односи на рђаву подјелу добара прелази у завист на лица, која имају та добра и служе се њима.

Наравно да има и племенитих и праведних људи, који не осјећају никакву мржњу према онима, који су их надмашили задовољањем добара, која припадају већини, и који, ма да су их жељели прије за себе него ли за оне, који су их добили, јер су за то били достојни».

Кадали смо да у идеји једнакости има и зависти о истинита правде, али нећемо претраживати колико има од једне колико од друге.

Било је сасвим природно да идеја једнакости буде погнута све даље, јер је задржавала у себи идеју правде или барем насањала на њу, и ако идеја правде има начела неодобрених у себи. Револуционари имајући у виду једнакост, хтели су је створити у стаљеж и обичаје, као и у односу грађана и закона. На основу тога, њима се није могло пребацити да им је недостајала

логику. Биће увјек немогуће доказивати једнакост погодаба, које не постоје, и једнакост права, која су у сили, а лако је увјек доказивати да је једнакост погодаба и права једна влзуија и мамц. Како се може захтјевати да један богаташ, кога заступа најодличнији адвокат, буде једнак пред судом с једним сиромашком, кога заступа један обичан адвокат? Како се може жељети подједнака служба за богаташа који немалице расипа злато, и за сиромашка, који нема ништа? и т. д. Теориска једнакост судара се са свом догађаја, или боље рећи, не може се спорити са бескрајном равнодушносту реалност.

Требало би дакле да су стаљежи, у колико је могуће, једнаки. Револуционари су добро опазили да је ова друга револуција десет пута тежа од прве, те с тога су се она и повукли испред овога преврата. Робесијер одбицује једнакост стаљежа. Сен Жист је у сваја. То је права слика револуције. Она је подједна. Идеја једнакости стаљежа тајна је и неминовна у мислима револуционара. Она је у основи, а с вријеме на вријеме она се помаља. Револуцијом је управљао Babeuf моментом, који она створи, а кад се он јави, она га уби, да би показала своју тајну. Револуција је у почетку била много дубља у једнакости него ли доцније.

(Наставиће се)

И бухач је у добром изгледу, а поврха и кока у околини и Канавлима има на претек; од воћа највише шљива, које у граду продају по 3 и 4 новчића кгр.

**Стање винограда.** Пишу из Мостара: Обилати род грожда какав бијаше у изгледу од раног прољећа, бијаше забрицуо виноградаре, како ће наћи купце за толико грожде када добар дио и лањског вина има још непродан. Али та бојазан као да је већ прошла. Иза многих киш, које су падале до Потрива-дне, дошла је магла и врло јако врућина и сунчана жега, те је лоза одмах пошла унатраг. Лишће се потпало, а грожда не почело лагано тронути и опадати, те се може рећи, да је једна трећина грожда пропала, а мјестимично и више. Нарочито су страдали стари виноград и они, који су били на jakim земљама, али ипак грожда ће бити доста, јер је лоза била врло добро понијела. Рано грожде, које се продаје ових дана, плаћа се 16 до 24 хелера, а за кљук још се цијена не ставља.

**Пчеларска изложба у Руми.** У недјељу се у Руми, у Војводини, отвара друга земаљска пчеларска изложба, о којој стручни лист „Српски Пчелар“ пише овако:

„Добро нам дошли! Као што златне пчеле наше летом својим у прољеће јављају цијелом свијету радост велику, Ускр мајке природе, тако се, ево, широм наше домовине јавља свакоме пчелару, пријатељу пчеларства и уопште сваком пријатељу народног напретка, да 16. августа ов. г. свиће пчеларима краљевине Хрватске и Славоније важан дан, пун радости велике, јер ће се тај дан отворити у Руми II земаљска пчеларска изложба, којом приликом се састаје и VIII земаљски конгрес српских и хрватских пчелара.

Тај дан ће изијети пчелари свијету на видик благо, који је било сакривено у скромним пчелињацима, тим пчеларским рудницама, заклоњеним по забитним и склонитим мјестанцима, на која обично осим пчелара, нико ни главе не окреће.

Као што превреједне пчеле наше стрелимиче хите својој кошници, тако треба и за вријеме трајања изложбе, да похите у Руму сви пчелари и сви пријатељи пчеларства и народног напретка. Пчелари да се поуче, да обогате знање своје и да чују суд о раду својем, а пријатељи пчеларства, да виде и да се диве плодотворима сложеног рада пчелињег, који „ази силоу и немоћна срца премоћностно почтена произведе“.

Похитајмо сви да се насладимо пира пчеларскога, да угодимо оку гледајући лијепе производе пчелине, да се нахранимо духовне хране и да се окријепимо и осоломимо за даљи рад са богате трпезе, коју нам пчеларска изложба поставља:

„Српска Пчеларска Задруга“ позива све и са раширеним рукама чека свакога. Па зато нека дођу сви, и они који знају шта пчела мисли и они који не знају разликовати пчелу од трута. Нека дођу и они, који имају велике пчелињаке, и они који би пчеларили, али не знају како да почну. Сви нека дођу. Нико нека се не боји, да му изложба неће пружити оно што му треба.

Добро нам дошли и они, који својим изложбима украсише ову изложбу, и они, који ће је походити ради своје моралне и материјалне користи. Добро дошли сви, који непосредно или посредно радише и раде на ширењу пчеларства. Добро дошли и хвала најтоплија свима, који морално и материјално помогоше да је изложба приређена.

Радујемо се браћи пчеларима из Угарске, Босне, Чешке, Крањске, Истрије и Далмације, који послаше изложке на изложбу, а особито се радујемо браћи својој Хрватима од Истрије до Земуна, што ћемо се тих дана наћи у братском загрљају као радници на културно-економском напретку миле и драге домовине наше“.

## Дневне новости

**Високи путници.** У сриједу по подне отпутовали су за Колашин, одакле ће у манастир Морачу, Њ. Кр. В. Књагиња Милена, Њихова Вис. Књаз Петар и Књагиња Вјера. Са њима су отпутовали, сем остале свите, и председник Министарског Савета г. д-р Л. Томановић и министар правде г. д-р С. Дрљевић.

**Њихова Краљ. В. Књаз Престолнашљедник и Књагиња Престолнашљедница** отпутовали су сјутра дан, у четвртак, рано изјутра.

**Завршени испити.** Питомци официрске школе завршили су испите и распуштени су кућама. Успјех њихов ове године био је врло добар, те су сви преведени у другу годину.

**Водовод у Подгорици.** Као што нас из Подгорице извјештавају, г. Драгољуб Мирковић, управник градоградског водовода, који је нарочито позван од подгоричке општине ради довођења водовода у Подгорици, врло је лијепо примљен тамо и већ је отпочео рад. Прошле недјеље је био на Фундини, да прегледа изворе, о којима се врло повољно похвалио, те је почео да мјери снагу воде и растојање до Подгорице. Данас иде на Данилов Град, да прегледа Слатину и измјери снагу воде, као год и да проучи терен. Од недјеље ће почети сталан рад. Г. Мирковић је овај посао предузео са великим маром и вољом и како је опробани стручњак, то смо у напријед увјерени, да ће свој посао извршити са успјехом. Како у овом тешком и напорном послу има да се бори са многим тегобама, то би Подгоричани требали да му изађу у сусријет што год више како би му посао олакшали и припомогли, да га што боље изведе, јер не треба никако сметнути са ума, да је увођење водовода животно питање за Подгорицу, те према томе да је од драгоцјеног значаја. Овом приликом мило нам је што можемо истаћи, да је г. Мирковић изјавио своју готовост, да прегледа и цетињски водовод и да ће драговољно учинити све, да се и Цетиње снабдије што обилније водом.

**Нове грађевине на Цетињу.** Ове године подижу се на Цетињу неколико нових грађевина. На првом је мјесту Дом Књ. Владе. Он се подиже на празном простору, који се налази недалеко од манастира, позади Биљарде, крај Медовине Рад на овој грађевини врло брзо напредује, те ће до године бити довршена. Друга је грађевина за француско посланство, које подиже француска држава. То је лијепа, модерна и врло укусна грађевина, рађена по најновијем начину. Рад на њој је почео прије годину дана и до скоро ће бити довршена. Она се подиже на углу, који из катунске улице води за војни стан и Обилићеву пољану у непосредној близини поште. Крај руског и аустриског посланства ово ће бити треће посланство у сопственој згради, а уједно једно од најљепших здања на Цетињу. И на талијанском посланству, послјије трогодишњег прекида, настављен је рад. Оно се подиже при самом улазу у варош, на десној страни. Сем тога се подижу и преправљају многе друге приватне зграде, што ће све много допринети уљепшању Цетиња. Дода ли се к томе још и то, да су у пројекту неколико грађевина за државна надлештва, зграда Црногорске Банке, која је већ купила земљиште до Дома Књ. Владе, и др., то ће се Цетиње кроз кратко вријеме знатно уљепшати и подићи. Као што дознајемо, ради се на томе да и Краљевина Србија подигне своју зграду за посланство.

**Пожар у Војном Стану.** У сриједу пред вече, између 6 и 7 сати, појавио се изненадно пожар у Војном стану. Ватра је избила у горњем спрату, у радионици, али је благовремено примећена, те је за кратко вријеме, док се још није развила, угушена. Штета је незнатна; изгореле су само неке ствари и таваница је оштећена. Како се не зна прави узрок пожару — а

позитивно је, да потиче од радника, — то је поведена противу њих истрага како би се утврдило на који је начин пожар проузрокован.

**Јадранска жељезница.** По приватној информацији коју смо били добили из Цариграда, велике силе пријатељски расположене према Србима, покренуле су поново код Порте питање о трансбалканској жељезници, те нам је то дало повода, да о томе нарочито проговоримо. То питање сада је свратило пажњу и биоградске штампе, те су о јадранској жељезници до сада проговорили: „Б. Новине“, „Мали Журнал“ и „Самоуправа“, која нарочито позива владу у Краљевини, да по овој ствари предузме потребне корака код Порте.

**Треба забранити.** У сриједу пред вече припуцале су пушке са свију страна. Прве су се чуле из близине влашке цркве, те се мислило, да су, као обично, mine код грађевине Књажевског Дома. Затим су учестале и зачуле се са свију страна. Свијет се био ускомешао. Двоумио је да ли је пожар или не. Највећу је забуну производило то, што се пуцњава чула са свих страна, те се није знало гдје треба поћи и шта се ради. Тек најзад се дознало, да се појавио пожар у радионици војног стана. Пожар је спријечен без велике штете, али би надлежни од сада требали да издаду строгу наредбу, да се приликом појаве пожара не смије више пуцати. У мјесто да се пуцањем добавља помоћ, ствара се забуна, а осим тога у оваквим приликама из непажње може бити и рђавих случајева.

**Кише.** Пошљедње кише, које су пале почетком ове недјеље, у понедјељак, падале су три дана и обухватиле су цијелу нашу земљу. Кише је било у изобиљу, а била је тако бујна и плаха, да су се постоји разлили. На неким мјестима је донијела и град, али туча није оштетила усјеве. За вријеме кише на Цетињу је била врло силна грмљавина, те су и громови падали врло учестано и са сиљном праском, али штете нијесу нанијели. Као што причају, оваква се грмљавина не памти на Цетињу. Од јуче се вријеме прољећало, те је сунце опет прижегло.

**Наш лист.** Због празника Вел. Госпође данашњи број нашег листа излази дан раније, пошто се сјутра у штампарији не ради као и по свима државним надлештвима. Идући број, као обично, изаћи ће у сриједу.

## Књижевност

**О умном раду.** Д-р Ј. Кујачић предузео је уређивање и издавање библиотеке о народном здрављу. До сада је изашло двије књиге: „Јектика и сувремени начин борба с њом“ и „Нервоза и њезини најглавнији узроци“. Сада је изашла трећа књига; „О умном раду“ с особитим обзиром на школско васпитање. Цијена је књизи 1. 30 кр. Нема спора да ово предузеће Кујачићево заслужује сваку похвалу, а неоспорно је и то, да би он, с обзиром на наше здравствене прилике, много више могао да принесе народном здрављу када би у својим књигама, писаним популарним стилем, третирао са здравственог гледишта само оно што је најпрече и најпотребније за чување народног здравља. Јер ако игдје, код нас је ово поље рада и сувише отворено, а учинило би се много за општу ствар.

## Народно здравље

**Санагија.** — Санагија (гујатура) је болест животинска, а нарочито болест коња. Јавља се у разним облицима, али најобичнији појави су ипак на слезокози поздрна. Израђаване се, исприште се а бале, а та бала је врло заразна. Може пријети не само на другу животињу, него и на човјека.

С тога се та болест јавља и код људи — разумије се највише код опих, који путују и тимаре коње, или ипак изају с коњима посла. Има је по гдјекада и међу војницима из коњице и артиљерије. С тога се на то у војени нарочито пазит и сваки случај санације међу коњима одмах пријављује. Али и сами војници ваља да на то мотре, и да се у сумњивим случајевима чувају. Нарочито су у опасности, да ће зараду примит они радници око коња, који на рукама или лицу имају иједно и најважније поједице или отребитију. Такви војници не смију болесте коње неговати и тимарити.

**Војници и пиће.** — У Шведској је забрањено, да се на маршовима и маневрима продаје какво алкохолно пиће. И у војничким казарнама и касарнама нема никаквог алкохолног пића.

**Добар напитак у неким болестима.** — Кусан и добар напиток — као леки чај — може свако врло лако заготовити на овај начин. Узме се чаша топле воде, унесе се у њу 2—3 коњишне меда, уиједи у то сок од лимуна, па се пије. Тај напиток радо пију и болесници, а добро им и чини. Нарочито помаже у кашљу, кад је одерано грло, у инфлуенци, при пазебу, а и у свакој другој болести са вагруштитом — сем болести са проливијом.

**Природан прираст становника.** — Рачулку између броја рођених и умрлих у једној години најпознатији: „природни прираст становника“. Тај прираст је у разним земљама различит. Тако је п. пр.

на 10.000 становника год. 1904:

	рођево:	умрло:	било прираста:
У Аргентини . . . . .	340	120	190
„ Нидерланду . . . . .	314	159	154
„ Данској . . . . .	292	142	150
„ Њемачкој . . . . .	341	196	145
„ Енглеској и Белеј . . . . .	280	163	116
„ Француској . . . . .	209	290	15
„ Србији . . . . .	398	211	187

## ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

**Из старих времена.** У извјесним земљама, у којима је врло хладно, људи, нарочито зими, употребљавају муфове, као што иначе чине саме жене. — У својој ловачкој спреми Виљем I. увијек је имао по један муф, објешен о једну узицу око његовог врата. Никад он није ишао у лов без муфа. — Некада је у Француској била мода код великих племића, да носе муфове чак и онда, кад и није била бали зима, када се није замрзјавала ни вода у малим потоцима. Муфови су носени више као украс него ли као потреба зиме. — Међутим Луј XIV. — онај кога су у његово доба звали „краљ сунца“ — није се покорио свом обичају. Он је ишао у лов, па ма била и најжешћа зима, потпуно са голом рукама. — Један пут га видјеше без муфа два сељака. — Гле, рече један, краљ, нема муфа! — А нашто ће му, одговори други, кад он увијек држи своје руке у нашим џеповима!

**Скупи мачак.** Американка Линас из Чикага, купила је једног мачка у Лондону, за кога је дала 2.600 круна.

**Славенска солидарност.** Руси и Пољаци двије су најснажније гране на стаблу Славенства, а о славенској солидарности неће ни да чују; што више, бјеже једни од других. Сада је пољачка младеж имала свој слет у Законане, гдје се расправљало о бојкотовању руских училишта. Варшавски изасланици пристајаху уз своје пољачке другове, изражавајући се за бојкот, и коначно би закључено, да пољачка дјеца неће више ићи у руске школе.

**Чудно задовољство.** Путници, који с руским парабродом стигоше у Вардве, приповиједају, да свакојаки пробисвијет изађа у Архангелску нечуване грозоте. 40.000 тона терпентина бачено је у море и запаљено. Светјина се наслађује пожаром мора, али ако вјетар заузме други правац, могле би по сам град настати најстрашније пошљеднице, тим више, јер ту није море дубље од 1 метра.

## ОГЛАС

Госп. **Стеван Тофовић**, комисионер у Солуну, који је ово дана лично походио Црну Гору, ставља своје услуге на расположење свима трговцима и у опште увозницима и извозницима у Црној Гори за сваковрсну робу коју Црна Гора увози или извози.

Солун као главно трговачко мјесто турске царевине свакако заслужује пажњу нашег трговачког свијета, те ће се многи услугама г. Тофовића корисно послужити.

Кореспонденција могућа на: српском, турском, француском, талијанском, грчком и арбанашком језику.

Услуга брза, тачна и солидна.

Адреса:  
Petrouch Toffo, commisnnaire  
7,20 Salonique (Turquie).